

**Автор: Сидорук Наталія Миколаївна,
вчитель Рівненської ЗОШ № 18,
спеціаліст вищої категорії**

На перехресті обдарованості

Творчості, як будь-якої діяльності, можна вчитися Г. Альтшуллер

Кожна людина мріє прожити життя абсолютно щасливою, найповніше розкрити свої здібності та загадки, і саме у цьому досягнути тих висот таланту та геніальності, які захоплювали б усіх оточуючих. Чи не про це мріє кожен у юності. Однак самореалізуватися вдається лише одиницям.

Реалізація обдарованості людини криється не в зовнішніх умовах діяльності особистості, а у її внутрішньому складі. Через це освітні технології повинні допомогти учневі найповніше реалізувати особистісне цілеспрямованість. Саме акмеологія – наука про шляхи досягнення максимальної досконалості в усіх видах індивідуальної діяльності людини і допоможе у розкритті якостей творчої діяльності кожного учня. Об'єктом цієї молоді науки є зріла особистість, яка прогресивно розвивається і самореалізується.

Гармонійно розвинена творча особистість сьогодні повинна вміти розв'язувати суперечності, що виникають у її житті, не виходячи за межі у взаємодії тих протилежностей, які створюють ці суперечності. А досягнути цього можна лише за умови виховання під час вивчення усіх навчальних дисциплін високої духовності, складовими якої є внутрішні цінності: любов, доброта, краса, справедливість, гармонія.

Щоб підготувати такий сучасний урок учителю необхідно вийти на новий рівень педагогічного мислення. Креативно організувати роботу учня.

Для підвищення рівня креативності вчителі використовують проектні, ігрові, тренінгові технології, організують дослідницьку роботу учнів, рольові ігри.

У нашому місті творча лабораторія вчителів-словесників запровадила акмеологічний супровід учнів у системі компетентно-орієнтованого навчання на уроках української мови та літератури».

Різноманітні інноваційні (методики технології) використовують на уроках вчителі української мови та літератури творчої лабораторії міста Рівного, щоб досягти формули успіху акмепедагога. Та найперше і найголовніше виявити обдаровану дитину. У цьому нам допомагають анкетування, випереджувальні завдання, ситуації вільного вибору та, звичайно, кропітка індивідуальна робота з учнями.

Окрім вже відомих інноваційних методів ми започатковуємо і нові, які створюють самі учні.

«До гармонійних перетворень себе і світу», «Проривання до успіху або страх невдачі», «Мандруємо в минуле», «Творчий пошук», «Новинки Всезнайка», «Шукаємо зернини», «Чарівні фрази», «Поетичний портрет», «Мій

вибір», «Відгадай героя», «Створи успіх», «Запали зірку» – ці та багато інших методів викликають інтерес до творчості, «Клуби «Лідер», «Розумник», «Клуб батьків індіго» дають поштовх до вільного мислення, здатність встановлювати міжособистісні контакти, обмінюватися інформацією, знати рівень своєї компетентності, вміти аналізувати й оцінювати свої дії, чітко викладати і переконливо доводити свою думку, упевнено почувати себе в колективі.

Отже, акмеологічний супровід учнів є ефективним засобом підвищення якості освіти, розвитку здібностей та інтересів учнів, їх пізнавальної активності, самореалізації.

У результаті творчого процесу перед нами постає компетентний випускник, який адекватно реагує на зміни у навколишньому світі, спроможний розв'язувати життєві проблеми, приймати нестандартні рішення і нести за них відповідальність, будувати власний життєвий проект.

Урок української мови в 6 класі

Тема: Розвиток мовлення. Усний твір-опис природи за картиною в художньому стилі за простим планом.

Ім'я уроку: Натхнення, дароване красою рідного краю.

Мета уроку:

- розвивати вміння осягати зміст живописного твору, виражальні засоби, деталі;
- розкривати майстерність художника;
- удосконалювати культуру зв'язного мовлення;
- розвивати творчу уяву школярів засобами мистецтва, будити почуття краси навколишнього світу, радість спілкування з ним;
- виховувати любов до рідної землі, бережливе ставлення до природи, культуру усного мовлення, естетичні смаки.

Цілі.

Учні знатимуть:

Особливості твору опису за картиною в художньому стилі, вимоги до складання усного твору-опису, критерії оцінювання.

Учні вмітимуть: самостійно творити, словесно відтворювати побачене, складати простий план, створювати власні твори-описи.

Тип уроку. Урок розвитку зв'язного мовлення.

Обладнання: картини художників про природу, фото, поезії про природу, технологічна картка до уроку, відеосюжет.

Методи, прийоми роботи: акмеологічні прийоми «Емоційний сплеск», «Внесення мотиву», «Оцінка деталі», «Почую кожного», «Констатація успіху», «Інформаційна палітра», «Лінія обрїю», «Загальна радість».

Хід уроку

I. Мотиваційний етап.

1. З'ясування емоційної готовності.

Акмеологічний прийом «Емоційний сплеск» (Сприяє пізнавальній активності, у кожному учневі пробуджує творчий потенціал).

Учні читають, спроектований на дошку девіз працюючого учня:

Я - ШКОЛЯР.

Я - ОСОБИСТІСТЬ ТВОРЧА.

Я ДУМАЮ, ЗАМИСЛЮЮСЬ.

Я АНАЛІЗУЮ, ВИСЛОВЛЮЮ СВОЇ СУДЖЕННЯ.

Я ХОЧУ БАГАТО ЗНАТИ, ТВОРЧО ПРАЦЮВАТИ.

2. Актуалізація суб'єктного досвіду та опорних знань.

Акмеологічний прийом «Внесення мотиву» (Стимулює пізнавальні запитання, ініціативу учня).

- Давайте помовчимо?

- Чи легко вам було мовчати?

- Скільки часу ви мовчали?

Уявіть, всі навколо мовчать: люди, тварини.

- Що зміниться?

Отож, реалізуймо наш дар спілкування сьогодні на уроці розвитку мовлення.

3. Цілевизначення.

4. Планування.

Оголошення цілей уроку.

Акмеологічний прийом «Емоційне стимулювання» (Зацікавлює учнів шляхом демонстрації відео сюжету, створюючи таким чином ситуацію емоційних переживань).

Природа – вічне джерело людської творчості і мислення. Спілкування з природою – шлях до морального і естетичного вдосконалення людини. Залишаючись на самоті з природою, творча людина відтворює її красу у поезії, мистецтві. І в години радості та суму музика, лірична пісня, поезія, живопис хвилюють душу кожного.

Перегляд відеосюжету про природу та читання поезії вчителем Ірини Стожар «Нечутна музика зими»

Нечутно, легко надлітає сніг,
Все білосніжне, холодно-красиве,
Летить до рук і падає до ніг,
Деревам приміря перуки сиві.

А в парку знову сніжна тишина.
Чийсь фігури, їх і не впізнати.
Морозний вечір, легка порошня
Ялинам одягнула білі шати.

Застиглі ноти літа і зими
Горніст трубить замерзлими губами.
Ми з глядачів залишились одні,

І він так хоче бути поряд з нами.

В блискучій бронзі холодно йому,

Зима не гріє, тільки огортає.

Цю музику нечутну та сумну,

З тобою ще не раз ми пригадаєм.

Акмеологічний прийом «Інформаційна палітра» (Доповнює навчальний матеріал цікавими відомостями, фактами).

Сьогодні ми на уроці будемо говорити про мистецтво, про красу мистецтва, про витвір мистецтва, про вплив його на думки і почуття людей.

- Як ви гадаєте, хто причетний до мистецтва?

(Художники, письменники, композитори, скульптори, живописці).

Митці покликані народом для того, щоб показати світові, насамперед, що життя прекрасне, що вже саме по собі воно є найбільшим і найвеличнішим з усіх мислимих благ.

Педагог, учитель В. Сухомлинський у листі до сина висловив таку думку: «Якщо дитину з дитинства виховують на хороших книгах, якщо у неї розвивається схильність до переживань, захоплення красою, то навряд чи вона стане людиною розбещеною, безсердечною». І я хочу, щоб кожен з вас став людиною доброю, щирою, вмів бачити красу, захоплюватися нею.

Наш урок має ім'я «Натхнення, дароване красою рідного краю». Перед вами картина Олега Шупляка «Зимовий пейзаж», яка надихне вас створити опис-природи. У роботі на уроці вам допоможе технологічна картка.

III. Опрацювання навчального матеріалу.

1. *Акмеологічний прийом «Лінія обрїю»* (Успіх учня підхоплює вчитель, пропонує нові прийоми у роботі, які збуджують творчу думку, розвивають мислення).

Світ природи здавна приваблював митців пензля. З XVII-XVIII ст. пейзаж стає самостійним жанром. Виникають різновиди: міський, сільський, історичний, морський, фантастичний.

Художники, зображаючи картини природи, теж виразно передають власне ставлення до зображуваного: захоплення, відразу, зачарування, здивування. Крім того кожен пейзаж пройнятий відповідним настроєм і радістю, смутком, гнівом. А ми сьогодні поговоримо про те, як і за допомогою чого передає красу навколишнього світу сучасний художник із міста Бережани, що на Тернопільщині – Олег Шупляк. У його доробку портрети, ікони, картини з подвійним зображенням, багато пейзажів.

А ви сьогодні будете художниками, які створять картину словом.

- Подивіться уважно на його картину « Зимовий пейзаж».

- Що зображено на ній?

(Красу природи).

- Як називаються такі картини? Художники?

(Пейзажами, пейзажистами)

Давайте пригадаємо, для чого в творах використовується пейзаж.

У вас на партах технологічна картка.

Для цього скористаємось «Довідкою для митця» у технологічній картці.

- Це вид чи зображення якоїсь місцевості?

Жанр живопису, в якому предметом зображення є природа.

Отже, пейзаж-це жанр живопису.

Ми часто зустрічаємося з пейзажем в художніх творах, письменники передають своє враження від описаного куточка природи (певний настрій), а допомагають їм у цьому відповідним чином дібрані художні засоби.

- Які?

(Епітети, порівняння, метафори).

2. Огляд картини. Складання плану до картини.

- Яке ваше перше враження від картини?

- Визначте, яку пору року відтворено на картині.

- А час доби, зображений на картині (ранок, вечір, полудень)? Щоб відповісти на це запитання, уважно погляньте: чи вся картина освітлена, осяяна сонцем?

- Чи можливо, якась частина затінена; на який план картини падає тінь від хмари?

Матеріал технологічної картки І. (1. 2. 3. 4. 5) допоможе правильно створювати художній опис.

Слово "план" нам давно знайоме. Ми говоримо про плани державні, особисті, пишемо план до твору, плануємо особистий робочий план. І пейзаж має план. Скористайтесь технологічною карткою І. (6).

а) правий план (те, що зображено справа);

б) лівий план (те,що зображено зліва);

в) передній план (те, що зображено ближче до глядача, в центрі картини);

г) задній план (те,що зображено далі).

План

1.Затишний куточок на краю села.

2.Морозний день добігає кінця.

3.Засніжені хатинки під стріхою.

4.Кладка через річку,що заснула.

5.Сумні дерева і кущі.

6.Поодинокі птахи у рожевому небі.

7.Вечоріє.

Технологічна картка

Стилістична розминка.

-У якому стилі створите опис?

-Яка мета художнього опису?

Пропоную скласти асоціативний ланцюжок, пояснити значення нових слів, користуючись рубрикою «У пошуках мовних скарбів» (технологічна картка).

Складання асоціативного ланцюжка.

Небо

Сонце

Повітря

Хатинки

Сніг

Дерева

Кущі

Річечка

«Нове слово» – ця рубрика технологічної картки допоможе нам пояснити значення нових слів.

Натхнення – особливий стан людини, який характеризується величезним підйомом і напругою сил.

Асоціація – зв'язок уявлень, коли одне з них у людській свідомості викликає низку інших.

Стріха-нижній край солом'яної покрівлі.

Асоціативний ланцюжок

Мороз-міцний, кріпкий, дужий, тріскучий

Дерева-голі, сумні, засніжені

Хата-під стріхою, маленька, чепурна.

3. Самостійна робота учнів.

Використання матеріалу рубрики «Хвилина мудрих порад» (технологічна картка).

Акмеологічний прийом «Почую кожного» (Учень має можливість і відчуває необхідність розкрити себе відповідаючи).

«Хвилинка мудрих порад» - технологічна картка.

Зразки художнього опису природи

Сонце взимку сідає рано. Ось вже рожевіє сніг на верхівках дерев, а білі берізки самі стають золотаво-рожевими. Спочатку блакитні, а потім сині і фіолетові тіні лягають на сніг між дерев. Небо червоніє на заході, а зі сходу іде темрява, навіть тоненький серпанок місяця вже можна побачити. Вечоріє, холодно.

Все навкруги біле, вкрите пухнастим м'яким снігом. Небо чисте, блакитне. На сонці сніг блищить, переливається і грає всіма барвами веселки, навіть дивитися боляче на цю розкіш. Мороз. Сніг вискрипує і хрупає під ногами.

Дерева вкриті не тільки снігом, на гілках – іній і паморозь. У лісі дуже тихо, здається, що всі сплять під білосніжною ковдрою. У морозному повітрі звуки розносяться дуже швидко і лунають на далеку відстань.

4. Учні презентують власні твори-описи.

Акмеологічний прийом «Констатація успіху» (Учитель констатує успіх учня, можливо, і незначний, але це надихає її на нові досягнення).

Обмін враженнями від почутого.

Акмеологічний прийом «Загальна радість» (Емоційний відгук оточуючих на успіх членів свого колективу).

IV. Рефлексійно-оцінювальний етап.

1. Коментування імені уроку.

2. *Рефлексія. Акмеологічний прийом «Вибух емоцій».*

- Хто довідався на уроці нове – аплодує.

- Хто сумував – позіхає .

- Хто вважає , що урок не приніс йому користі, - тупає ногами.

Я задоволена, що на уроці переважали позитивні емоції.

Тож нехай буде більше радісних, теплих і приємних уроків, а на серці у кожного буде тепло і сонячно. Успіхів!

3. *Оцінювання.*

4. *Домашнє завдання.*

1. За бажанням. Створити власні перлини творчості.

2. Обов'язкове. Висловити думку з приводу питання «Що треба змінити, щоб зберегти красу природи?»

Технологічна картка до уроку «Натхнення, дароване красою рідного краю»

(Акмеологічна тактика «Послідовного підкорення» – означає дії в певній послідовності, коли формуються вміння і навички у чіткому порядку).

I. Довідка для митця

1. Живопис (малярство) – вид образотворчого мистецтва, пов'язаний з передачею зорових образів нанесення фарб на тверді або гнучкі поверхні, а також твори мистецтва, створені таким способом.

2. Пейзаж-жанр живопису; виконує подвійну роль;

-показує, де відбуваються події;

-відображає душевний стан, настрої героя або автора.

3. Художній опис – емоційне, образне висловлювання, яке не лише передає певні відомості, а й збуджує нашу уяву, розвиває фантазію.

4. Мета художнього опису природи-створити образ побаченого, вплинути на почуття читача чи слухача.

5. Опис картини природи складається із сукупності описів окремих предметів (неба, хмар, сонця, повітря, землі, дерев, кущів,трави...)

6. План опису пейзажів :

а) правий план (те, що зображено справа);

б) лівий план (те,що зображено зліва);

в) передній план (те, що зображено ближче до глядача,в центрі картини);

г) задній план (те, що зображено далі).

7. Стилiстична розминка

Ставлення автора до описуваної картини природи, настрої чи душевний стан персонажа передається за допомогою відповідних художніх засобів: епітетів, метафор, порівнянь.

II. У пошуках мовних скарбів.

Складання асоціативного ланцюжка

Небо

Сонце

Повітря

Хатинки

Сніг

Дерева

Кущі

Річечка

III. Нове слово.

Натхнення-особливий стан людини, який характеризується величезним підйомом і напругою сил.

Асоціація-зв'язок уявлень, коли одне з них у людській свідомості викликає низку інших.

Стріха-нижній край солом'яної покрівлі.

IV. Хвилинка мудрих порад.

Зразки художнього опису природи

Сонце взимку сідає рано. Ось вже рожевіє сніг на верхівках дерев, а білі берізки самі стають золотаво-рожевими. Спочатку блакитні, а потім сині і фіолетові тіні лягають на сніг між дерев. Небо червоніє на заході, а зі сходу іде темрява, навіть тоненький серпанок місяця вже можна побачити. Вечоріє, холодно.

Усе навкруги біле, вкрите пухнастим м'яким снігом. Небо чисте, блакитне. На сонці сніг блищить, переливається і грає всіма барвами веселки,

навіть дивитися боляче на цю розкіш. Мороз. Сніг вискрипує і хрупає під ногами.

Дерева вкриті не тільки снігом, на гілках – іній і паморозь. У лісі дуже тихо, здається, що всі сплять під білосніжною ковдрою. У морозному повітрі звуки розносяться дуже швидко і лунають на далеку відстань.